
Radon og helse

Det er anslått at radon i boliger forårsaker i overkant av 400 lungekrefttilfeller årlig i Norge. Risikoen øker med radonkonsentrasjonen i inneluften og med oppholdstiden. Radon forekommer i alle slags bygninger og total radonrisiko skyldes summen av opphold i ulike bygninger; på jobb, på fritiden og hjemme i privat bolig. For å redusere risikoen i eksisterende bygg kan man gjennomføre radonreduserende tiltak.

Hva er radon og hvorfor er det farlig

Radon er en radioaktiv edelgass som dannes i berggrunnen. Den kan sive inn i hus gjennom sprekker og utettheter mot grunnen. Når vi puster inn luft som inneholder radon, fører det til en bestråling av lunger og luftveier, noe som over tid kan føre til lungekreft.

Når radon er til stede i luft, dannes det kontinuerlig flere kortlivede radionuklider som kalles radondøtre. Både radon og radondøtrene avgir alfastråling som kan gi skader på levende celler, slik at noen utvikler seg til kreftceller. Alfastråling stoppes lett i luft og trenger blant annet ikke gjennom hudoverflaten, men ved innånding kan det gi en økt risiko for utvikling av lungekreft.

Radon - en folkehelseutfordring

Norge er blant landene i verden som er mest utsatt for radon og som har mest radon innendørs. Det er først og fremst egen bolig, hvor oppholdstiden er lengst, som står for størstedelen av radoneksponeringen. Høye radonnivåer på arbeidsplasser, i skoler og barnehager og i andre lokaler hvor folk oppholder seg bidrar også.

Radon er en av de ledende årsakene til lungekreft etter tobakksrøyking. Det er imidlertid en sterk synergieffekt mellom røyking og eksponering for radon. Risikoen ved radoneksponering er rundt 25 ganger større for røykere enn for personer som aldri har røykt, men risikoen er også betydelig for ikke-røykere. Lungekreft er den nest vanligste kreftformen i Norge, og er kreftformen som tar flest liv. Årlig forekomst av nye lungekrefttilfeller i Norge ligger på over 3000 hvert år. Beregninger viser at 12 % av alle lungekrefttilfeller i Norge kan knyttes til radon. Dette innebærer rundt 400 nye tilfeller årlig.

Radonreduserende tiltak i boliger er et viktig ledd for å redusere dette antallet. Risikoen for lungekreft øker med radonkonsentrasjonen i inneluften og med oppholdstiden. Det finnes ingen nedre terskelverdi for når radon gjør skade, risikoen for å utvikle lungekreft av radon øker proporsjonalt med eksponeringen. Grenseverdier for å gjøre radon- reduserende tiltak er i Norge på 100 Bq/m³, men det kan også gjøres tiltak under denne grenseverdien. 200 Bq/m³ er maksimal anbefalt grense for inneluftsnivåer.

Du kan finne mer informasjon om radon og helse på:

- DSA: <https://dsa.no/radon/helserisiko>
- Tidsskriftet: <https://tidsskriftet.no/2017/08/originalartikkel/lungekreftforekomst-knyttet-til-radoneksponering-i-norske-boliger>